

Tapaturma

4/2013

vakuutus

Alan vaikuttaja

**Tekesin johtava
asiantuntija
Tuomo Alasoini:
Johtaminen ja
työprosessit
kuntoon**

**Puheenjohtaja Heli Backman:
TAU lausunnolle, olkaa hyvä!**

**TAKO-uudistus
etenee**

Lehteä julkaisee Tapaturmavakuutuslaitosten liitto eli TVL (<http://www.tvl.fi/>)

- Artikkelin kaikki linkit toiminnassa koosteen julkaisun hetkellä -

Teksti Sulevi Pellinen • Kuva Teppo Jokinen

Vakuutuslääkärijärjestelmä valinkauhassa

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö on selvittänyt asiantuntijoiden ryhmätyönä suomalaisen vakuutuslääkärijärjestelmän kehittämistarpeet. Toimenpideohjelman tarkoituksena on saada lisää läpinäkyvyyttä ja avoimuutta korvaus- ja eläkepäätösten tekoon.

Vilkas julkisuudessa käyty keskustelu sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöön tullut runsas palaute olivat yhtenä syynä siihen, että vakuutuslääkärijärjestelmän kehittämishanke käynnistettiin.

Hankkeen alkajaisiksi järjestettiin kesällä ja syksyllä 2012 asiantuntijoiden keskustelutilaisuuksia, joiden pohjalta on nyt valmisteltu toimenpideohjelma vakuutuslääkärijärjestelmän kehittämiseksi.

Ministeriön toimenpideohjelmassa on listattu monia kehittämistarpeita, jotka liittyvät muun muassa etuspäätösten perusteluun ja etuuden hakijoiden oman osallisuuden lisäämiseen heitä koskevassa päätöksenteossa.

Perusasioita ei ruveta muuttamaan

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeri **Paula Risikko** on kiinnittänyt huomiota siihen, että ministeriössä käytetään suunnilleen yhden henkilövuoden verran aikaa siihen, että vastataan kansalaisten kysymyksiin ja valituksiin, jotka koskevat vakuutuslääkärijärjestelmää.

– Toimenpideohjelman tarkoituksena on lisätä avoimuutta ja luottamusta järjestelmää kohtaan. Vakuutuslääkäreiden roolia vakuutuslaitoksissa ei ole tarkoitus muuttaa. Vakuutuslääkärien toimintaa ei ole syytä irrottaa vakuutuslaitoksista, ministeri Risikko toteaa.

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen asiantuntijat ovat kiinnittäneet huomiota siihen, että muutoksenhakujärjestelmissä on joissakin tapauksissa tehty päätöksiä muutoksenhakijan eduksi ilman, että päätöksille on esitetty vakuutusehdoista tai lainsäädännöstä löytyviä perusteita.

Ministeri Risikko vakuuttaa, että vakuutuslääkärihankkeessa ei puututa etuuksien myöntämisedellytyksiin.

– Hanke keskittyy käytäntöjen kehittämiseen. Tapaturmavakuutuslain kokonaisu-

”Vakuutuslääkärien toimintaa ei ole syytä irrottaa vakuutuslaitoksista.”

distus on erikseen vireillä ja lakiluonnos on nyt lausuntokierroksella. Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen syyperusteisuutta ei olla millään tavoin muuttamassa; syy-yhteyden vaatimus säilyy. Uuteen lakiin on nimenomaan tarkoitus kirjata lääketieteellisen syy-yhteyden käsite ja lääketieteellisen syy-yhteyden arvioinnissa huomioon otettavat seikat, Risikko kertoo.

Kansankieltä lisää korvauspäätöksiin

Keskinäisen Vakuutusyhtiö Fennian ylläkäri **Mikael Hedenborg** on ollut vakuutuslääkärihankkeessa mukana Tapaturmavakuutuslaitosten liiton nimeämänä lääkäriedustajana lääkäreiden osaamista, koulutusta ja yhteistyötä kehittävissä alaryhmässä, jonka puheenjohtajana on ollut Pohjola Vakuutus Oy:n ylläkäri **Anne Lamminpää**.

Mikael Hedenborgin mukaan keskeisiä ongelmakohtia lakisääteisestä tapaturmavakuutuksesta haettavien korvausten lääketieteellisessä arvioinnissa ovat varsinkin

arkiset seikat, esimerkiksi tilanteet, joissa vahingoittuneen oma kuvaus tapahtumien kulusta on suppea tai puutteellinen. Jos vielä lääkärin lausuntokin on niukka, ollaan korvauksen myöntämisen kannalta hankalassa tilanteessa.

– Päätöksestä pitää selvästi näkyä, mihin lainsäädäntöön ja pykäliin päätös perustuu. Nykyistä enemmän painoarvoa pitäisi antaa mahdollisemman selkeälle kansankieliselle perustelulle, josta käyvät ilmi ne seikat, tutkimukset tai löydökset, jotka ovat johtaneet kulloiseenkin johtopäätökseen. Sinä aikana kun olen toiminut tapaturmavakuutusjärjestelmässä – lähes 20 vuotta – on kehitystä tässä asiassa tapahtunut merkittävästi.

Hedenborg haluaa nostaa esille myös myöntöpäätökset, joiden osalta perusteluihin olisi hänen mielestään syytä kiinnittää huomiota.

– On tärkeää ilmaista, mikä vamma on korvattu. Tämä tieto on tarpeen, jos myöhemmin ilmaantuu oireilua, jonka tapaturmaperäisyyttä joudutaan pohtimaan. Tieto selkeyttää myös tilannetta, kun oikeus korvaukseen on rajoitettu.

Vakuutuslääketieteelle oma professuuri?

On arvioitu, että nykyisin lääkärin perusopintojen 360 opintopisteen laajuudesta vajaa yksi opintopiste on vakuutuslääketieteen opetusta. Kurssi, johon vakuutuslääketiede sisältyy, on neljännen vuosikurssin lopussa, ennen ensimmäistä kesää, jona voi toimia lääkärin sijaisena. Kandidaattien kiinnostus aiheeseen on korkea.

Ministeri Risikon vakuutuslääkärijärjestelmän avoimuutta kehittävän työryhmän hankenumero, valtioneuvoston hankerekisterissä (HARE-rekisteri) STM091:00/2012

On tärkeää, että kansalaisten yhdenvertaisuus turvataan, korostaa sosiaali- ja terveysministeri Paula Risikko esitellessään toimenpideohjelmaa vakuutuslääkärijärjestelmän kehittämiseksi.

– Lääketieteen opiskelijat saattavat vakuutuslääketieteen opetukseen tullessaan kommentoida, että eikö joku muu voisi kirjoittaa lausunnot ja tehdä arvioinnit niin, että lääkäri saisi keskittyä siihen mihin hänet on koulutettu. Tämä huoli korjaantuu nopeasti, kun pohditaan, kuka muu voisi arvioida potilaan tilaa ja toimintakykyä lääkäriä luotettavammin. Etuuskien merkittävä ero eri vakuutuslajeissa herättää poikkeuksetta suurta ihmetystä, kertoo Anne Lamminpää, joka toimii osa-aikaisena kliinisenä opettajana Helsingin yliopistossa.

Lamminpää tietää kokemuksesta, että opiskelijat arvostavat käytäntöä ja esimerkkejä, harjoituksia ja keskustelua.

– He haluavat aidosti tietää, mitä pitää ottaa huomioon, jos vastaanotolle tulevalle potilaalle on sattunut työtapaturma tai liikennevahinko tai jos tämä on kuntoutuksen tarpeessa. Opiskelijoilla on myös huoli

siitä, että he eivät saa lausunnoista mitään palautetta. Miten muuten he oppivat kirjoittamaan hyviä lausuntoja?

Yksi nykytilannetta kohentava vaihtoehto voisi Mikael Hedenborgin mielestä olla

vakuutuslääketieteen professuurin perustaminen. Tällaisessa professuurissa voisi tehtäväkenttänä olla sekä lääketieteellisen perusopetuksen että erikoistumisvaiheen opetuksen kehittäminen.

Ehdotuksia vakuutuslääkärijärjestelmän kehittämiseksi

Toimenpideohjelmassa esitetään muun muassa seuraavaa vakuutuslääkärijärjestelmän avoimuuden ja lääkärikunnan asiantuntemuksen parantamiseksi:

- Lisää tiedottamista etuuskien myöntämisperusteista ja niitä koskevasta päätöksenteosta.
- Hoitavat lääkärit voisivat jakaa asiasta kertovia esitteitä potilaille.
- Muutoksenhakuasteissa pitäisi lisätä suullisten kuulemisten määrää.
- Halutaan selvittää muutoksenhakulautakuntien jäsenten erilaiset sidonnaisuudet ja mahdollisesti lisätä ulkopuolisten asiantuntijalääkäreiden käyttämistä.
- Ehdotetaan perustettavaksi vakuutuslääketieteen yliopistollinen koulutusjakso.
- Lausuntoja kirjoittaville lääkäreille aiotaan kehittää sosiaalivakuutusjärjestelmää koskevaa koulutusta.

Lopulliset toimenpidepäätökset tehdään vuoden 2013 loppuun mennessä. Tarkoitusta varten perustettu työryhmä ja alaryhmät jatkavat asian seuraamista ja toimenpiteiden toteutumisen valvomista.

Kahden lääkärin loukku - lakipaketti Vanhasen I hallitus (2003-2007) Korjaukset > Katso Kukkosen lista > III Lakimuutoksen kautta tehtävät muutokset

Ranskalaisin viivoin kaikkein merkittävimmät käytännön vaikutukset.

> 1. HE 62/2004 – Hallituksen esitys laiksi tapaturmavakuutuslain 17 ja 41 d §:n muuttamisesta -

- vakuutuslääkärien rikosoikeudellinen vastuu poistettiin.
- hoitava lääkäri antaa lausuntonsa vakuuttaen antamansa tiedot omatuntonsa ja kunniansa kautta oikeiksi.
- vakuutuslääkäri voi hylätä hoitavan lääkärin lausunnossa esittämät löydökset tyhimmillään sanalla "ei".

> 2. HE 47/2005 (HE 155/2003) – Hallituksen esitys toimeentuloturvan muutoksenhakua koskevaksi lainsäädännöksi annetun hallituksen esityksen (HE 155/2003 vp) täydentämisestä -

- tapaturma-asiajn muutoksenhakulautakunnan lääkärijäsenenä voi toimia vain toisen tuomioistuinkäsittelyn osapuolen eli vakuutusyhtiön kouluttama vakuutuslääkäri.

> 3. HE 91/2006 – Hallituksen esitys työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain muuttamisesta -

- työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan lääkärijäsenenä voi toimia vain toisen tuomioistuinkäsittelyn osapuolen eli työeläkeyhtiön tai – laitoksen kouluttama vakuutuslääkäri.

> 4. HE 12/2006 – Hallituksen esitys laiksi oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi -

- koskee mm. koko vakuutusoikeudellista erityistuomioistuinjärjestelmää.
- vakuutuslääkärijäsenen lausumat ja siten perustelut ovat 80 vuotta päätöksen antamisesta salaisia myös asianomaiselta itseltään.
- valtaosassa vakuutusasioista pääpaino on lääketieteellisten seikkojen selvittelyssä.
- vakuutusoikeudellinen tuomioistuinkäsittely tapahtuu suljetusti ja kirjallisesti.

Koko tämä "kahden lääkärin loukku" – nimellä lakipaketti on selkeästi perustuslain, eurooppaoikeuden, Euroopan ihmisoikeussopimuksen, YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen velvoitteiden vastainen.

Taustaa internetistä:
vakuutuslääketieteellinen arvio
vakuutusoikeudellinen erityistuomioistuinjärjestelmä
vakuutusoikeuden liitepäätösmenettely

Vahinkovakuutus- ja työeläkejärjestelmämme toimivat perustuslain vastaisessa tilassa!

“Vakuutuslääketiede kaikille tutuksi!” - kampanjasta vuonna 2013....

nen elämänsänsä ja jotka tekevät työtä viisaasti, jaksavat työelämässä muita pidempään.

Uskon, että vaikuttavimmin työuria voitaisiin pidentää johtamista ja työoloja parantamalla. Tärkeintä olisi pitää huolta ihmisen tärkeimmästä työkalusta – aivoista. Työ on aivojen kannalta terveellistä ja hyvää aivojumppaa. Kun työssä on kiivaa, siellä viihdytään. Työntekoon ravitaan nyt lisää myönteisiä asenteita.

Lakisääteinen tapaturmavakuutus, joka on tärkeä osa maamme sosiaalivakuutusta on vakuutuslääkärin näkökulmasta nykyisin varsin hyvässä kunnossa. Pientä säätöä vielä vaadittaisiin. Työperäisten tekijän osuus potilaan sairaudessa eli ns. etiologinen fraktio kaipaisi selkiyttämistä esim. tutkimuksen avulla. Nykyisin sairaus voidaan korvata ammattitaituna vain, jos työperäisen tekijän osuus siinä on yli 50%. Tämän arviointi ei ole helppoa.

Työperäisen tekijä syy-yhteys sairautteen on perinteisesti ollut ongelmallinen monille hoitaville lääkäreille. Tämä vaatisi ehdottomasti lisäkoulutusta lääkärinkunnalle. Hoitavan lääkärin kirjoittama hyvä lausunto on tapaturmavakuutusjärjestelmän korvaustoiminnan kannalta keskeinen. Se parantaa potilaiden tasapuolista kohtelua ja vähentää valitusten määrää.

Suomalainen tapaturmavakuutusjärjestelmä tarvitsee päteviä asiansa osaavia vakuutuslääkäreitä tulevaisuudessa vähintään yhtä paljon kuin tänään, sillä työvahinkotapauksista tehdyistä valituksista yli 90% on puhtaasti lääketieteellisesti ratkaistavia. Hyvän lääkärin ja lääkäri-lausunnon status säilyy aina.

Juhani Juntunen
Ylilääkäri, professori
Vakuutuslääketieteen ja
neurotoksikologian dosentti
Neurologian erikoislääkäri
Päihdelääketieteen, vakuutuslääketieteen,
liikennelääketieteen ja musiikilääketieteen erityispätevyys

Lääketieteen ja kirurgian tohtori, professori Juhani Juntunen siirtyi kesäkuun alussa eläkkeelle Eteran ylilääkärin tehtävistä. Hän toimi myös yli 20 vuotta tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan lääkärjäsenenä.

”Työssä viihtymisessä avainasemassa ylitse muiden on kaksi asiaa: mielenkiintoinen työ ja hyvä terveys.”

Turmia - kolumni:
”Ylilääkärin testamentti”

Lähde:

TAPATURMAVakuutus 2/2011 31

**Taustatietoa avoimesta internetistä:
vakuutuslääkärit julkisen vallan käyttäjinä
vakuutuslääkärin sidonnaisuudet
vakuutuslääkäri tietojen julkisuus**

Koosteen tekijä: Oikeusturvan VOLF-työryhmä 3/2013

Toivottavasti vakuutusalan avoimuus ja läpinäkyvyys ovat pian totta...